

hebben dat ons publiek muzikaal verder brengt, en 't karakter van Christelijke Muziekbeoefening beter doet uitkomen.

In dit verband werd mij gevraagd of ik Brahms met zijn Requiem onder de aandacht wilde brengen. Populariteit van de werken die gekozen worden en meer of minder mogelijkheid van waardeering zijn slechts tamelijk onbelangrijke factoren onder de dingen die een vereeniging met zoo'n gewichtige opvoedende taak in 't oog dient te houden.

JOH. LUIJKENAAR FRANCKEN.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Een aanval op het klassikale stelsel.

Er is wel eens gesproken van een paedagogische cirkelgang. Men bedoelt dan te zeggen, dat we bij onderwijs en opvoeding wel eens dingen gaan veroordeelen, waarmee we vroeger zoo hard weg liepen en dat we wel eens methoden gaan aanprizen, die vroeger zeer scherp werden veroordeeld.

Zoo iets is ook wel het lot van het klassikaal onderwijs. Het jongste bewijs is daarvoor de scherpe aanval van Prof. Waterink op het klassikaal onderwijs, door hem ondernomen op de laatste vergadering van de Schoolraad.

Al geruimen tijd wordt het klassikale stelsel aangevochten. Er is in onderwijskringen al in jaren geen tevredenheid over het streng doorgevoerde klassikale systeem, waarbij de kinderen allen op voet van gelijkheid worden behandeld, waarin het niet te pas komt, dat de een meer vorderingen maakt dan de ander. Dit stelsel mag nooit worden het Procrustus-bed, waarop allen worden gelijk gemaakt: de kleinen uitgerekt, de grooten ingekort.

Rusteloos is daartegen gewaarschuwd. Zonder blind te zijn voor de groote voordeelen van het klassikale stelsel, gingen toch de oogen er wel voor open, dat het kind als eenling niet tot zijn recht kwam en heele schoolstelsels werden verzonnen en vele middelen werden aanprezen, om de nadeelen van het klassikaal onderwijs zoo gering mogelijk te maken.

Prof. Waterink was daarom ten volle in zijn recht, toen hij bij de bespreking van de vraag naar „Onderwijshervorming naar eigen beginsel“ er op wees, dat in het klassikale stelsel wel voldoende rekening wordt gehouden met de eenheid der samenleving, met de gelijkheid onder de menschen, met de totaliteit, maar dat er veel te weinig vrijheid voor de variatie der individuen is. Naar de eisch van het Christelijk beginsel kan dat niet goed zijn. De geleerde spreker wil daarom komen tot een geheel andere inrichting van de school, waarbij ieder kind in zijn eigenaardigheden beter tot zijn recht zal komen. Hij meent ook, dat wij moeten komen tot een beperking voor de bemoeiing der school in de zaken van opvoeding en onderwijs. Gestage uitbreiding van de schooltaak kan leiden tot een ondermijning van het gezinsleven en hier tegen moet met alle kracht worden gewaakt. Wij moeten de ouders het werk niet uit de handen nemen. In onze dagen is de school wel onmisbaar, maar zij moet slechts een hulpmiddel voor de ouders zijn. Nu werkt de school met haar strenge klassen te nivelleerend, daar wordt slechts de gemiddelde mensch gekend en gevormd en wordt niet voldoende rekening gehouden met verschillende aanleg en verschillende bestemming. Geleidelijk moeten we daarom komen tot de nieuwe toestand. De wetgever moet meewerken en het particulier initiatief moet tot belangrijke offers bereid zijn. Volgens spreker zal ook het vraagstuk van het leerlingen-aantal, waarover naar aanleiding van het wetsontwerp-Terpstra zooveel te doen is, tot zijn juiste afmetingen woorden teruggebracht.

De vergadering kreeg nog niet een juist beeld van de wijze, waarop Prof. Waterink zich de inrichting van de school denkt. Dit zal hij nog nader moeten aangeven. Het klassikale stelsel zit te veel in ons schoolleven ingeweven, om het maar zoo dadelijk los te laten en het er zonder te doen. Dat ook niet allen het met den spreker eens waren, bleek wel uit het debat, dat zich alleen, om des tijds wil, bepaalde tot wat de heer Schreuder van Haarlem tegen de redeneering van den referent had in te brengen en diens antwoord daarop. De debater meent, dat historisch genomen het klassikaal onderwijs niet van zoo verdachte oorsprong is, waar toch Comenius, de Christen-paedagoog, het propageerde. Ook is hij overtuigd, dat in de praktijk het klassikale stelsel groote diensten heeft bewezen. Hij vrees, dat het stelsel van Prof. Waterink zal uitloopen op puur vakonderwijs, wat we voor de lagere school zeker niet moeten hebben.

In zijn weerwoord maakte de referent duidelijk, dat de klasse, zooals Comenius die bedoelde, niets te maken heeft met het klassikale stelsel, zooals wij dat nu kennen. Het gaat hier dan ook niet over de vraag, of bepaalde dingen niet eens gemeenschappelijk kunnen worden behandeld en gedaan. Maar hier moeten de oogen voor open gaan, dat

de ontwikkelingsgang van het eene individu een heel andere is dan die van het andere individu. Wie let op de vluggen en op de achterlijken, weet, hoeveel scha het klassikale stelsel brengt. Vooral wijst spreker op den begaafden enkeling. Deze komen niet tot hun recht en toch zullen die straks de menschen zijn, die aan het Christelijk leven in Nederland leiding moeten geven. Daarom moeten we een stelsel, waarin we allemaal groot geworden zijn, durven toetsen aan het beginsel en moeten we de strijd tegen het verkeerde en voor het goede aanbinden.

Het was een mooie vergadering, die van de Schoolraad. De echte zaken van schoolorganisatie komen op die wijze voor de aandacht, ook van onze schoolbesturen. Het bewaart ons voor indutten en brengt ons weer nader tot de vraag, of de belangrijke zaken van de opvoeding van ieder onzer kinderen en de opvoeding van het jonge geslacht in zijn geheel wel in de goede banen geleid wordt. We zijn met dat antwoord nog niet klaar. Make de Heere ieder getrouw in dat deel, dat voor zijn rekening komt.

Gr.

G. MEIMA.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

Speculatie.

V.

IV. Na al het vorenstaande mag gevraagd worden in hoeverre het deelnemen aan het geschetste speculatiebedrijf ook voor den Christen mogelijk en dus geoorloofd is.

Het antwoord moet gezocht worden in het antwoord op de vraag, of men toestemt dat de vorm waarin de wereldhuishouding vandaag wordt gevoerd, noodig heeft de werkzaamheden van particulieren, die in het koopen, opslaan, bewaren en t.z.t. verkoopen van goederen hun dagelijksche bezigheid vinden. Deze vraag moet m.i. bevestigend worden beantwoord.

De Christen kan m.i. ook in dit bedrijf zijn God dienen en mag gelooven, dat zijn werkzaamheden hierin nuttig kunnen zijn ter volvoering van het plan Gods met deze wereld. Het is wel tekenend dat zelfs een schrijver, die eerst een felle philippica, als boven gedeeltelijk geciteerd, tegen de speculatie durft houden, tot conclusies komt, die diametraal staan tegenover die, welke men na zulke woorden zou verwachten. Ook deze schrijver acht niet bewezen, dat de zuivere handels-speculatie „zonder meer in strijd is met de natuurwet“¹⁾, hij geeft toe, dat zij „een volks“-huishoudelijk, nuttige functie kan vervullen“²⁾, dat deze dienst „als zedelijk geoorloofd erkend“³⁾ moet worden.

Dat deze schrijver, die, zich toch ook op zuiver Roomsch-Katholiek standpunt stellende, in een uitvoerige monografie over speculatie tot zulke, wij zouden haast zeggen, welwillende conclusies komt, verdient wel bijzondere aandacht. Zij doen weldadig aan na de scherpe veroordeeling, welke de boven reeds geciteerde Catholic Encyclopedia aan het einde van haar beschouwingen geeft. De daar genoemde conclusie luidt vertaald:

„Producenten en consumenten worden dus beïnvloed door knappe mannen, die met de markten in hun eigen belangen omspringen, niet produceeren, geen nuttigen socialen dienst vervullen en parasieten op den handel zijn.“

Deze wel heel stoute uitspraak is achterhaald en gelogenstraft door den anderen genoemden Roomschen schrijver. (Oswald v. Nell-Breuning S.J.)

MAAR, MAAR, hij, die in de rij der speculanten een plaats wil innemen, dient zich ervan bewust te zijn, dat dit bedrijf zeer zware eischen stelt en tegelijk groote gevaren oplevert. De ware speculant moet zijn breed ontwikkeld, zoodat hij in staat is het wereldgebeuren te overzien en zich rekenschap te geven van den invloed, welke de eene tak van bedrijf kan hebben op een andere. Hij moet zijn een man, die snel en scherp kan besluiten en tegelijkertijd wil bedenken, dat een volgend uur gegevens kan verschaffen, die de in het vorige uur gesloten contracten een mislukking moeten doen noemen. Hij moet bovendien zijn een man met een sterke ruggegraat, die zelfs de meest verleidelijke aanbiedingen moet durven en kunnen weerstaan, wanneer hij voelt, dat hij daarmede risico's aanvaardt, welke zijn draagkracht te boven gaan. Voor de verlokkingen van het systeem: „er op of er onder“, moet hij immuun zijn; hij moet zich bewust zijn, dat het nooit de wil van zijn God kan wezen, zich op een dergelijke manier te verrijken. En tenslotte moet hij, en dit is wel de moeilijkste eisch, zich steeds de overtuiging kunnen bijbrengen, dat al is ook alle bijzondere winstbejag bij hem afwezig, zijn doen en laten niets anders bedoelt dan de gansche gemeenschap te willen dienen. Deze eisch is daarom

¹⁾ Oswald v. Nell-Breuning S. J., t.a.p. blz. 188.

²⁾ Spatieering van den schrijver.

zoo moeilijk, omdat het zoo heel dikwijls niet kan worden uitgemaakt op grond van het zichtbaar gevolg van de dagelijks woerkeerende handeling. Dat geldt voor menigeen, ook in andere groepen en in dat opzicht is de speculant niet onderscheiden van de meesten onzer, die ook hun werk en streven niet zoo duidelijk kunnen zien als nuttig in Gods plan. Dat is de moeilijkheid voor zeer vele Christenen en dat is, naar ons gevoelen, DE oorzaak van het ontbreken bij zooveel der ware arbeidsvreugde. Zij moeten hierin leven in het geloof.

Doch wat de speculant veelal wel kan, dat is opmerken, dat wat sommige beroepsgeenoten voorstellen en doen, onverenigbaar is met de wet van God, voor het leven van Zijn kinderen gesteld. In zulke gevallen vooraf moet de geloovige speculant zijn plaats en plicht kennen en zich desnoods weten te verzetten tegen de machthebbers van dezen tijd. Doch zoo gezien beteekent deze eisch ook al weer niets bijzonders; hij is te stellen aan ieder onzer, in welke omstandigheden en in welk beroep hij ook zij geplaatst. Maar die eisch moge dan al niet bijzonder zijn, zwaar is hij steeds. Daarom moet ieder, die het beroep van speculant wil gaan uitoefenen, zich wel afvragen, of hij bereid is aan dien eisch te voldoen, het daarvoor noodige offer te brengen.

V. En nu nog een enkel woord, hetwelk, aanvullend hetgeen hierboven reeds in deze richting is opgemerkt, verder nog kan dienen ter verklaring van den kwaden roep, die de woorden speculatie en speculant nu eenmaal hebben. De oorzaken daarvan zijn gemakkelijk aan te wijzen. Twee zullen wij noemen.

Allereerst: het hiervoren reeds telkens genoemde gevaar, schijnbaar onafscheidelijk aan de speculatie verbonden, dat de speculant engagementen aangaat, die zijn draagkracht ver te boven gaan, zoodat zijn bestaan soms met één slag is vernietigd.

De tweede, en naar ons gevoelen de voornaamste, oorzaak is deze, dat zooveel, die de speculatie niet als beroep uitoefenen, als gelegenheids-speculanten optreden met geen andere bedoeling dan om op gemakkelijke wijze groote winsten binnen te halen. Wij zullen, wanneer wij straks spreken over de effecten en de effectenbeurs nog wel nader daarop kunnen wijzen, doch ook in dit verband, waar wij nog uitsluitend over goederen en goederen-speculatie spreken, mag daarop gewezen worden, dat zooveel ook hierin als gelegenheids-speculanten optreden.

Er is niemand ter wereld, die met ernst het doen van zulke menschen verdedigt. Men praat het soms goed op dezelfde wijze als men het loten en dobbelen verontschuldigt als een z.g. noodzakelijke voldoening aan de zucht naar sensatie, welke in elk mensch zou huizen. Doch men gevoelt, dat dit toch geen werkelijke verschooning kan beteekenen.

's Gr.

A. S.

(Wordt vervolgd.)

IN PERSCHOUW

Is een afzonderlijke priesterstand wenschelijk?

In „De Nieuwe Eeuw“ schrijft iemand:

Niet zoo heel lang geleden wierp een Priester, Dr J. Disselberger, in de „Katholische Kirchenzeitung“ de vraag op, of 'n bijzondere priester-stand tegenwoordig wel wenschelijk is. „De Priesters“, zoo zegt hij, „zijn eerst door de laat-antieke en middeleeuwsche ontwikkeling tot 'n eigen „stand“ geworden, bijna met den edelstand of iets dergelijks te vergelijken. Altijd is er in de Kerk gestreden en heeft 'er gegist om deze een zijdige standsvorming der geestelijken tegen te werken. Vandaar, dat we in den weliswaar niet „vriendelijk“ opgeworpen eisch van het socialisme, om den officiële „clerusstand“ op te heffen, niet enkel 'n machinatie van den duivel zien. Wij zien daarin ook het schemeren van nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor de Kerk! Daar is de Katholieke Actie, die in haar ontwikkeling ronduit om zekere graden van toenadering tusschen Priesters en leken in de Kerk zal roepen. Bezien vanuit 't christelijk geloof erkennen we zeer zeker 'n zekere standafdeeling der menschelijke maatschappij, maar d'at zien we niet in: dat de priesterstand uitsluitend in de wereld der burgers mogelijk is en niet ook in de wereld der proletariërs. En we zien niet in, waarom iemand, die Priester geworden is, noodzakelijk den stand der proletariërs moet verlaten. Wanneer hulten hij de boeren de Priester dikwijls ook boer is en zijn moet, waarom zou hij dan in de wereld der fabrieken geen arbeider kunnen zijn en blijven?“

Wat is een „boer“? Wat is een „arbeider“?

Wat wel en wat niet onder de reglementen valt.

De P. v. Dijk schrijft in „Zeeuwsch Kerkblad“:

Wanneer men het geval Oyen in de jongste historie der Hervormde Kerk stelt naast het geval Oudemirdum, vraagt men zich af, of in den zak der tucht-oefeningen de bedriegelijke weegsteenen van Michas niet aanwezig blijken.

De Kerkeraad van Oudemirdum — evenals die van

St. Anna
gemoeds
besluit de
der vrou
stemgerec
De zaa
Kerkeraad
diening c
Nu Oyen.

Neem v
Snehlage
des Woon
chure:

„Het
gie, wa
heilige
gedrag
de gese
niet op
lige ker
een nie
zal won
grootste
om. Hij
gezien,
religie
waarde.

Ik weet
art. 1, 6,
sing is en
wel, dat E
door Chri
Goddellike
heeft scha
de uitoefen
geen her
behoort te

In „IJmu.

Nadat E
Ubbink is
onduidelijk

„Het be
212 en 212
De uitge
in werkel
oudat me
den Vade
der aarde
de inspire

Ronduit
Schrijft
En dan
gesteld. A
den Bijbe.

En hoe
stellen als
Woord van
Het is
bezij zijn
Gods onfe
En hoe
sten uit d
zijn, dat
van „Gere

Ds E. H.

Als ik i
geslacht v
geschiede
eenige na
aan den i
rijde heel
Gereforme

Ach, m
om rechts
bestaan v
afwijking
men of n
het bepro

In gelijke
over Docen

Maar di
is heel di
allerlei v
disme“) v

En als i
meerdere
altijd we
geen werk
nu en da
vaardigijn
moet zijn,
regraven.

Ik heb
geschil of
te Enkhu
de Kerster
niet vinde
Christeli
niet. Ik k

Hierna ve

zal in Enk
heeft zelf
werk het

ders te vi
Zij loop
Doorziat
het water
's Zonda
En poog
niet zijn
Gereforme
Wat een
Hier was.